

U inkluzivnim i održivim društvima emisije stakleničkih plinova puno je lakše smanjiti, kaže Joeri Rogelj, glavni autor novog znanstvenog istraživanja objavljenog u znanstvenom časopisu Nature Climate Change. Razmatrajući različite ekonomske i društvene modele zaključili su da izražena društvena nejednakost znatno smanjuje ionako slabe šanse da zaustavimo klimatske promjene na granici s kojima se čovjek donekle može nositi.

U inkluzivnim i održivim društvima emisije stakleničkih plinova puno je lakše smanjiti, kaže Joeri Rogelj, istraživač s Međunarodnog instituta za primijenjenu sistemsku analizu IIASA iz Austrije i glavni autor novog znanstvenog istraživanja objavljenog u znanstvenom časopisu Nature Climate Change početkom ožujka. Smanjenje emisija stakleničkih plinova ključno je pak za ostvarenje cilja postavljenog Pariškog sporazumom, ograničavanja globalnog porasta temperature na 1,5°C. No, taj cilj je već danas jako teško ostvariv, a istraživanje Rogelja i njegovog tima ukazuje na ono što ekološki aktivisti upozoravaju najmanje posljednjih dvadeset godina, da se ogromni globalni problem klimatskih promjena ne može sagledavati bez promišljanja dominantnog ekonomskog modela.

Razmatranjem šest različitih razvojno-ekonomskih modela znanstvenici su došli do zaključka da ako se ne pozabavimo društvenim nejednakostima bit će mnogo teže postići oštre redukcije emisija koje su neophodne da se zatopljenje zaustavi na željenom cilju, pa čak i na manje ambicioznom cilju od 2°C.

“Razlozi za to su brojni, primjerice u nejednakim društvima niže su razine inovativnosti i proizvodnje”, kaže Rogelj.

One modele koji su se pokazali uspješnima u ostvarivanju ciljeva iz Pariškog sporazuma karakteriziraju brzo okretanje od tradicionalnih fosilnih goriva prema niskougljičnim izvorima energije, smanjena potrošnja energije i smanjenje količine ugljičnog dioksida u atmosferi. Modeli koji nisu uspješni u zaustavljanju globalnog zatopljenja uključuju izražene nejednakosti, raširenu upotrebu fosilnih goriva ili raspršene i kratkoročne klimatske politike.

“Klimatske promjene su daleko od toga da budu jedino pitanje koje nas kao društvo treba zabrinjavati. Znanost je pak postepeni proces. Zahvaljujući radu mnogih generacija znanstvenika pomaknuli smo se od identificiranja i razumijevanja problema klimatskih promjena prema traženju rješenja. Istražujući moguća rješenja, znanstvenici pokušavaju razumjeti kako se izbjegavanje opasnih klimatskih promjena može postići zajedno s brojnim drugim ciljevima do kojih je našem društvu stalo”, opisuje Rogelj motivaciju za ovo istraživanje.

Među tim različitim ciljevima znanstvenici su identificirali i polja u kojima se preklapaju interesi različitih ciljeva i dijelove gdje su nužni kompromisi.

“U ovom slučaju dokazi pokazuju da je okolišna svjesnost puno lakše zamisliva ako su nejednakosti eliminirane”, tvrdi Rogelj.

Rizik od prelaženja sigurnih granica klimatskih promjena radikalno se povećava u scenarijima koje karakteriziraju visoka nejednakost i rast pogonjen fosilnim gorivima. No, upravo je to scenarij u kojem velika većina svijeta danas još uvijek živi unatoč tome što već desetljećima znamo za rizike koje donosi nagla promjena klime. Ti rizici upravo opstanak na Zemlji stavljaju pod upitnik, a prije toga prijete daljnjim snižavanjem kvalitete života za brojne dijelove svijeta.

“Razmatrali smo i scenarij koji slijedi povijesni razvoj. Nije nemoguće da se i u tom scenariju zaustavi rast temperature, ali to bi bilo mnogo teže. Emisije stakleničkih plinova nastavile su rasti kroz posljednja desetljeća, a da se zatopljenje zaustavi na bilo kojoj razini emisije CO₂ moraju pasti na nulu. Svako odlaganje problem čini još težim”, ističe Rogelj.

U “business as usual” scenariju potrebno vrijeme za smanjenje emisija je puno duže nego u onim scenarijima koje uključuju odrednice održivog razvoja, kao što su prelazak na zdraviju i održiviju prehranu, jaču zaštitu prirode i smanjenje društvenih nejednakosti, te snažan naglasak na energetski i resursni otisak.

“Druga istraživanja su pokazala da klimatske akcije koje su države stavile na stol pod Pariškim sporazumom nisu dovoljne da globalnu krivulju emisija zaokrenu prema opadanju do 2030. To je, međutim, ključno kako bismo došli na put koji ograničava globalno zatopljenje na 1,5 C. Bez daljnje akcije i većih redukcija emisija jasno je da će globalna prosječna temperatura prijeći granicu od 1,5°C prije sredine stoljeća”, rekao je Rogelj. Vremena za djelovanje je jako malo, sljedećih 10 do 20 godina istaknute su u ovom istraživanju kao ključne da se opasne klimatske promjene zaustave u nekom opsegu s kojim se čovječanstvo može nositi.

“Svaka godina odlaganja dolazi s cijenom”, zaključuje Rogelj.

Izvor: h-alter.org